

Asia: VN/15767/2021

Ehdotus kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi (IPR-strategia)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää IPR-strategian visiota: "että Suomessa on vuonna 2030 tehokkaasti innovaatiotoimintaa ja luovaa työtä tukeva IPR-toimintaympäristö". Luovat alat voivat olla koko Suomen talouskasvun veturi. Vertailu muiden EU-maiden lukuihin osoittaa, että Suomessa luovilla aloilla on merkittävä kasvunvara. Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia luovien alojen kasvattamiseksi. Epäilemme, että IPR-strategiaa on kuitenkin osin valmisteltu irrallaan luovan talouden tiekarttatyöstä, vaikka juuri tekijänoikeudet, luovat sisällöt, ovat luovien alojen elinkeinopolitiikan ytimessä. Jotta aineettomat investoinnit saadaan kasvun tielle, on aineettoman arvonlisän edistäminen vietävä Business Finlandin strategiaan, ylipäänsä pidettävä huolta siitä, että toimet ovat eri hallinnonaloilla samansuuntaisia.

IPR-strategia tukee osaltaan TKI-tiekartan tavoitteiden saavuttamista. Tiekartassa kiinnitetään huomiota erityisesti aineettomien oikeuksien hallintaan ja käyttöön liittyvän osaamisen vahvistamiseen, mukaan lukien sopimus- ja lisensiointiosaamisen vahvistaminen erityisesti pk-yrityksissä. KULTA ry muistuttaa, että Anne Brunilan johtaman aineettoman arvonlisän edistämisen työryhmän esitys Creative Business Finlandin perustamista tarkoitti jotain muuta, kuin mitä nyt on perustettu. Brunilan työryhmä tarkoitti Creative Business Finlandilla alueellisia ekosysteemipalveluja, joissa juurikin olisi voitu alueilla suoraan vahvistaa vaikkapa sopimus- ja lisensiointiosaamista. On syytä edelleen ottaa tämä esitys vakavasti, ihan riippumatta siitä mitä nimeä tästä käytetään.

Aineettomien oikeuksien osalta luovan talouden tiekartassa todetaan, että IPR-osaaminen on luovilla aloilla kirjavaa ja pääosin riittämätöntä. IP-oikeuksia ei nähdä ylimmilläkään päättäjätasoilla Suomea hyödyttävinä ja luovien alojen kasvun mahdollistajina. Myös julkisessa yritysneuvonnassa tarvitaan IPR-osaamista. Luovan talouden tiekartassa todetaan, että IPR-strategian laatimisen yhteydessä tulisikin tarkastella mahdollisuutta luoda porrasmainen malli IPR-osaamisen

kasvattamiseksi, jolloin siitä tulee helposti saavutettava ja omaksuttava. Nyt on hieman epäselvää onko tätä mahdollisuutta IPR-strategiassa tarkasteltu ja luodaanko tällainen malli? Voisiko se olla

juurikin Brunilan työryhmän esittämä alueellinen ekosysteemipalveluverkosto, jonka tavoitteena olisi luovien alojen yritysten kasvun tukeminen? Eli voisiko IPR-kummin kiinnittää rakenteeseen, jolla on laajempi luovien alojen kasvun edistämisen tehtävä?

Suomessa syntyy luovilla aloilla merkittävää lisäarvoa aineettoman omaisuuden hallinnoimisesta ja hyödyntämisestä kotimaassa ja kansainvälisillä markkinoilla. Luova osaaminen ja luovat sisällöt voisivat olla elinkeinopolitiikassamme merkittävämmässä roolissa. Niiden ytimenä, luovan talouden ytimenä, on aina taide ja tiede, jonka on oltava laadultaan huikeaa. Luovien alojen kasvua on vaikea ylläpitää olosuhteissa, jossa leikataan ytimeä eli tieteen ja taiteen rahoituksesta.

Suomessa on saatavilla taloustieteellisen tutkimuksen näkökulmasta tarvittavat tietoaineistot aineettomien oikeuksien arvon määrittelyyn niin kansallisessa kuin kansainvälisessä toimintakentässä ja aineettomien oikeuksien sekä aineettoman omaisuuden arvo liiketoiminnassa ymmärretään laajasti. Kun kuitenkin luovien alojen yritysten kokemus Business Finlandin kanssa asioinnista on se, että luovien alojen liiketoiminnan logiikkaa ei siellä ymmärretä ja tukien piiriin ei siksikin pääse, on tarkistettava onko aineettoman omaisuuden arvolla oikeasuhtainen painoarvo yritysten kansainvälistymismahdollisuuksia ja liiketoimintaennusteita arvioitaessa kohdillaan.

KULTA ry pitää hyvänä tavoitetta kehittää aineettomien oikeuksien arvoon liittyvää tilastointia ja tietopohjaa - jota pitäisi sitten tosiaan hyödyntää myös Business Finlandissa. Muistutamme, että valtioneuvoston kanslian selvitys luovien alojen ekosysteemeistä piti sisällään myös useita huomioita tietopohjan ja tilastoinnin kehittämisestä, joka olisi järkevää kytkeä tähän. ”In search of Finnish creative economy ecosystems and their development needs – study based on international benchmarking” -selvitys löytyy osoitteesta:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161083/50-2018-Creaeco.pdf>

Valtiovarainministeriö on todennut, että aiempaa merkittävämpi osuus talouskasvusta muodostuu aineettomasta pääomasta ja sen tuottamasta lisäarvosta. Tieto, osaaminen ja luovuus ovat Suomen tärkeimpiä kilpailutekijöitä. Luovasta taloudesta voi tulla kasvun veturi, jos se on johdonmukaisesti olennainen osa suomalaista elinkeinopolitiikkaa ja sen ytimeä - tieteestä ja taiteesta - pidetään huolta.

Meriläinen Rosa
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry